

Un passeig per França

Per Raimon Portell

Primer pas: posar música d'acordió, o de Charles Aznavour, o de Jacques Brel. La cançó acaba amb un "*Laisse-moi devenir l'ombre de ton ombre, l'ombre de ta main, l'ombre de ton chien*" ("Deixa'm ser l'ombra de la teva ombra, l'ombra de la teva mà, l'ombra del teu gos", que ja em diràs si et poses a casa algú que et diu això perquè no el deixis). Es pot al·legar que Jacques Brel era belga, però a nosaltres ja ens serveix, perquè solament el tenim de música de fons. A més, algú que està enterrat a poques passes d'on reposa el pintor Paul Gauguin, allà perdut al mig de l'oceà Pacífic, pot ser d'on vulgui.

Segon pas: agafar una *baguette* (que és una barra de pa estreta i llarga, cruixent, fragant, i no qualsevol, que el tema és seriós, i a París mateix, cada any, escullen la millor *baguette* i el forner guanyador en servirà durant un any al senyor president de la França, i l'any passat va guanyar un tunisià i aquest any un portuguès), obrir la *baguette* pel mig i untar-la amb camembert. Podem afegir-hi una copa de vi, que diuen que és la mar de sa. Un Burdeus o un Borgonya. Però solament per sucar-hi la llengua, que no ens enterboleixi l'enteniment.

Tercer pas: estudiar el munt de material que hem tret de la Biblioteca Marc de Vilalba de Cardedeu. Cal mirar-s'ho amb un punt de displicència. Com qui no vol la cosa. Que la cultura ha d'estar al nostre servei, i no nosaltres al servei de la cultura. Empassar-se-la sense ganes és com mastegar una esponja. No hi haurà manera de fer-la passar coll avall.

Aquells que prefereixen un acostament acurat al territori, sense emocions, sempre poden començar per una guia verda Michelin. Els més seriosos haurien d'optar per la guia blava d'Hachette (en francès, és clar). I no estaran gaire lluny del protagonista d'*El mapa i el territori* de Michel Houellebecq. El protagonista és un artista que treballa amb mapes. La novel·la ens parla dels sentiments, o de la seva absència. I l'autor, en un triple salt mortal, fins i tot hi relata la seva mort (la de l'autor mateix, que va ser notícia quan va desaparèixer i ningú no sabia on era).

Però si es tracta d'una primera introducció, i volem passar-nos-ho bé, remuntem-nos a l'època en què el França es forma. El cardenal Richelieu controla França i un fill de la Gasconya se'n va a París per enrolar-se al servei del rei. Es diu d'Artagnan, i Alexandre Dumas el converteix en l'heroi d'*Els tres mosqueters* (diverses versions a la Biblioteca) i d'un parell de seqüeles. Els

mosqueters, entre d'altres, es van encarregar de fer guàrdia durant la signatura del Tractat dels Pirineus, aquell que va regalar a França la Catalunya Nord. I també són gascons els que acompanyen a Cyrano de Bergerac (en llibre i pel·lícula a la Biblioteca) i combaten per tota Europa.

Per al *El comte de Montecristo*, també d'Alexandre Dumas, necessitarem més temps, però la magnífica aventura i la traducció del gran Jesús Moncada s'ho valen. Ens situem en un altre tombant de la història francesa. Napoleó ha estat derrotat. El jove mariner Edmond Dantes és a punt de casar-se amb una catalana, però és acusat de traïció i tancat a la presó del castell d'If. Tot és fals. I caldrà avançar mil pàgines per saber com acaba la història.

Encara un altre amor complicat. Alain Fournier ens va deixar *El gran Meaulnes*, un llibre estrany, novel·la d'iniciació, carregada d'una màgia nostàlgica, de promeses que cal complir, de viatges per un món que es dissol. L'autor va morir en un dels primers embats de la I Guerra Mundial. Si cal buscar un símil en el cinema francès, el trobarem a *L'Atalante* de Jean Vigo. Però l'amor i les seves subtileses omple el cinema francès, com a *Partie de campagne* (*Una partida de campo*) del gran Jean Renoir i a *Jules et Jim* de François Truffaut.

I per si no n'hem tingut prou, fins i tot trobem aquell noséquè eteri, aquell sentiment que els portuguesos traduirien per *saudade*, que no és ben bé enyorança, i que envolta tantes obres franceses, en escriptors de novel·la policíaca. Cal acostar-se a Georges Simenon. Aquí hauríem de canviar el vi, per un Sauternes, o potser fins i tot un glop de *pastis*. Qualsevol llibre ens val. En té tants..., però si hem d'escollir, quedem-nos amb *L'home que mirava passar els trens*. I entrem ja al segle XXI amb el seu hereu, el comissari Adamsberg (un gascó, també) i *L'home dels cercles blaus*, de l'escriptora Fred Vargas.